

מ"ת 33652/02/21 - מדינת ישראל נגד מוחמד עטייה, מחמד עטייה

בית המשפט המחוזי בירושלים

מ"ת 33652-02-21 מדינת ישראל נ' עטייה (עציר) ואח'

בפני כבוד השופט אביגדור דורות
המבקשת: מדינת ישראל
ע"י ב"כ עו"ד נעמי לבינוב
מפרקליטות מחוז ירושלים (פלילי)
נגד המשיבים:
1. מוחמד עטייה
ע"י ב"כ עו"ד וסים דכוור
2. מחמד עטייה
ע"י ב"כ עו"ד פארס מוסטפא

החלטה

לפניי בקשה למעצר עד תום ההליכים של המשיבים, אשר כנגדם הוגש כתב אישום המייחס להם, בין היתר, תקיפה הגורמת חבלה ממשית על ידי שניים או יותר מתוך מניע של גזענות.

כתב האישום

1. ביום 16.2.21 הוגש נגד המשיבים כתב אישום. על פי הנטען בכתב האישום, הבחינו המשיבים ביום 12.2.21 בשעה 12:40 באדם בעל חזות יהודית-חרדית (להלן: "המתלונן") הולך מולם ברחוב מעלות המדרשה בעיר העתיקה בירושלים. נטען בכתב האישום כי בליבם של המשיבים גמלה החלטה לתקוף את המתלונן אך ורק בשל היותו יהודי. בהתאם לכך, מיוחסת למשיבים שורה של פעולות שנעשו כלפי המתלונן ללא דין ודברים קודם מצד המתלונן או התגרות מצדו.

2. בכתב האישום נטען כי המשיב 2 דחף את המשיב 1 על המתלונן בכוונה ומתוך מניע של גזענות כלפי יהודים. כתוצאה מהדחיפה נהדף המתלונן לכיוון הקיר וכאשר הוא הסתובב לכיוון המשיבים, סטר לו המשיב 1 בפניו. על פי כתב האישום, כאשר הורחק לרגע המשיב 1 מהמתלונן, התקרב אליו המשיב 2 ותקף אותו באמצעות חבטות לעבר גופו תוך שהמתלונן מתגונן מפניו. בהמשך נטען כי המשיב 1 השליך מזוודה על המתלונן. כתוצאה ממעשים אלו נחבל המתלונן באפו ונשברו משקפיו.

3. המשיבים הואשמו בתקיפה הגורמת חבלה של ממש על ידי שניים או יותר, מתוך מניע של גזענות, לפי סעיף 382(א) לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן: "החוק"), בצירוף סעיף 380 לחוק וסעיף 144 לחוק בנסיבות סעיף

144א. כמו כן הואשמו המשיבים בביצוע היזק בזדון מתוך מניע של גזענות, לפי סעיף 452 לחוק בצרף סעיף 144 לחוק בנסיבות סעיף 144א.

ראיות לכאורה

4. בדיון שהתקיים היום טענו הסנגורים כי אין מחלוקת ביחס לאירוע עצמו כפי שתואר בכתב האישום. המחלוקת נוגעת למניע, דהיינו, האם העבירות שבוצעו נעשו מתוך מניע של גזענות. נטען כי לא קיימות ראיות לכאורה בדבר מניע של גזענות.

5. לטענת המבקשת, מעשי המשיבים בוצעו ללא כל התגרות מוקדמת מצד המתלונן או בעקבות חילופי דברים בין המתלונן למשיבים וכי הראיות מצביעות על כך כי המשיבים תקפו את המתלונן שחזותו מלמדת על היותו יהודי דתי-חרדי וכאשר מדובר בתקיפה שלא קדמה לה התגרות, די בכך על מנת להוכיח מניע גזעני למעשי הנאשמים.

6. לעניין הראיות לכאורה בדבר המניע הגזעני יש חשיבות כבר בשלב זה שכן תקיפה על רקע גזעני מעידה על מסוכנות כללית ורחבה ולא מסוכנות פרטנית כלפי אדם פלוני (בש"פ 5226/13 פלוני נ' **מדינת ישראל** (28.7.13) פסקה 5). כידוע, במוטיבציה אידיאולוגית יש כדי לחזק את יסוד המסוכנות (בש"פ 369/12 **מדינת ישראל נ' עקיבא פנחס הכהן** (15.1.12) פסקה 5).

7. לטענת הסנגורים, נטל ההוכחה כי מעשיהם של המשיבים נעשו מתוך מניע גזעני מוטל על המבקשת. נטען כי לצורך כך המבקשת אינה יכולה להסתפק בהשערות או בהנחות ועליה להוכיח, באופן פוזיטיבי, שהמניע למעשי המשיבים היה מניע גזעני (ב"ש (י-ם) 4509/03 **מדינת ישראל נ' מנחם ליבני** (2003) פסקה 6). הסנגורים הפנו לפסק הדין בע"פ 9026/11 **יצחק שוחט נ' היועץ המשפטי לממשלה**. באותו מקרה מדובר היה בערעור על פסק דינו של בית משפט זה אשר הכריז על המערער כבר הסגרה לארה"ב בגין עבירות תקיפה שונות וביניהן תקיפה מתוך מניע גזעני. כב' השופטת ד' ברק-ארז קבעה כדלקמן (פסקה 5 לחוות דעתה):

"לשיטתי, יש קושי בהיסק של מניע גזעני רק מנסיבות חיצוניות שעניינן אוירה של חשדנות ומתח השוררת בין קהילות, לפי המתואר... לא ניתן לייחס לאדם מניע גזעני, אך בשל השתייכותו לקבוצת אוכלוסייה מסוימת או בשל כך שהוא חי בסביבה אנושית וגאוגרפית הרוויה בחשדנות בין-גזעית".

לשם הוכחת המניע הגזעני הפנתה באת כוח המבקשת לפסק הדין שניתן בבית משפט זה בת"פ 44379-05-13 **מדינת ישראל נ' אבו אלחלאווה** (29.3.15) (להלן: "עניין אלחלאווה"). בפסק דין זה הסוגיה העיקרית שבמחלוקת הייתה קיומו של מניע גזעני במעשי הנאשם, אשר הואשם, בין היתר, בפציעה בנסיבות מחמירות מתוך מניע גזעני. בית משפט זה (כב' השופט מ' יועד הכהן) קבע בהכרעת הדין, בהתייחס לדברי כב' השופטת ברק-ארז שצוטטו לעיל, כדלקמן (פסקה 40):

"בניגוד לעובדות שעלו בעניין שוחט, בענייננו אין מדובר בהיסק של מניע גזעני, רק מנסיבות חיצוניות שעניין אווירה של חשדנות ומתח השוררת בין קהילות יריבות או עוינות זו לזו, כאשר נסיבות המעשה עצמו אינם חד משמעיות ויכולות להצביע גם על מניעים לא גזעניים. עיון במכלול הנסיבות, כפי שפורט לעיל, מצביע בבירור על מעשה שנעשה כלפי קורבנות הנושאים איפיון חזותי לאומי ודתי ברור, ללא כל התגרות מצידם, רק משום שהם בעלי אותם מאפיינים חיצוניים, ומבלי שניתן לכך הסבר חילופי אחר. מכאן, שאין המדובר באפשרות למניע לא גזעני לרקעה של תודעה גזענית, כדוגמת התרחיש שמעלה כב' השופטת ברק ארז בחוות דעתה, כמובא לעיל".

בהכרעת הדין נקבעו הדברים הבאים (פסקה 29):

"גם נסיבות האירוע בכללותו ונסיבות מעשיו של הנאשם, מלמדים על הכוונה לתקוף יהודים דווקא. יצוין, כי קבוצת המותקפים נקלעה לתוך הפגנה והפרות סדר של מפגינים ערבים לציון "יום הנכבה". לא הייתה היכרות מוקדמת בינם לבין התוקפים, לא נטען כי הם התגרו במפגינים או ניסו לתקוף אותם, וכל שעשו הוא ללכת לתומם מאזור מגוריהם אל הכותל המערבי. המותקפים לבשו בגדים יהודיים וכן היו בעלי סממנים מוכרים נוספים של כובע שחור, לבוש שחור, פאות ארוכות וזקן, כך שלא ניתן היה לטעות בהם. סממנים אלה היו מוכרים היטב לנאשם, כפי שאישר בעצמו".

8. בענייננו, המשיב 2 דחף את המשיב 1 על המתלונן. כך עולה בבירור מן הסרטון של האירוע אשר הוצג בדיון היום. לטענת הסנגור, המשיב 1 נתקל במתלונן עם הגב וללא קשר לזהותו של המתלונן. נטען כי בעקבות דחיפה זו החלו חלופי דברים עם המתלונן ורק אז החלו המעשים האלימים כלפי המתלונן. משום כך, נטען כי ביחס למשיב 1 אין ראיות לכאורה בדבר מניע גזעני. ביחס למשיב 2, טען הסנגור כי האירוע מבחינת המשיב 2 התחיל כאשר המשיב 2 ניסה להפריד בין המתלונן לבין המשיב 1 בעוד שהדחיפה של המשיב 2 את המשיב 1 אינה קשורה במתלונן כלל. במלים אחרות, לטענת הסנגורים מדובר בתגרה ובמכות הדדיות שכן ברור כי המשיב 2 ספג סטירה מהמתלונן ורק בעקבות כך פגע במתלונן.

9. המקרה שלפנינו הינו פחות מובהק מן המקרה שנדון בעניין אלחלאווה, שכן הרקע לאירוע הוא בכך שהמתלונן והמשיבים חלפו זה על פני זה במהלך הליכה באותו רחוב בעיר העתיקה. בשלב הדיוני הנוכחי ניתן לומר כי נסיבות האירוע בכללו ונסיבות מעשי המשיבים אינם מלמדים, על פי הראיות לכאורה, על כוונה מובהקת לתקוף את המתלונן בשל היותו יהודי. משום כך, אני סבור כי קיימת חולשה מסוימת בעוצמת הראיות הנוגעות להוכחת המניע הגזעני.

עילת מעצר

10. נגד המשיבים קמה עילת מעצר של מסוכנות לפי סעיף 21(א)(1)(ב) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה-מעצרים), תשנ"ו-1996. למעשה, הסנגורים לא חלקו בדיון היום על כך שקיימת עילת מעצר אלא שעיקר טענותיהם התרכזו בשאלת החלופה וכן בשאלה אם נדרש תסקיר מעצר בטרם תתקבל החלטה בעניינם.

חלופת מעצר

11. עיון בהחלטות שניתנו בבקשות למעצר עד תום ההליכים בהתייחס לכתבי אישום שייחסו לנאשמים עבירות אלימות על רקע גזעני, מלמד כי הכלל הוא הזמנת תסקיר מעצר לפני קבלת ההחלטה בדבר מידת המסוכנות הנשקפת מן הנאשמים ועל האפשרות לאיינה באמצעות חלופת מעצר. כך, בבש"פ 3892/15 **מדינת ישראל נ' אור שחר דוד** (5.6.15) נקבע כי בחינת האפשרות של שחרור המשיב תיעשה רק על בסיס הזמנת תסקיר מעצר ומציאת חלופת מעצר הולמת. ראו גם את ההחלטה בבש"פ 5226/13 **פלוני נ' מדינת ישראל** (28.7.13) וכן את ההחלטה בבש"פ 6128/14 **מדינת ישראל נ' ליאור הדיה ואח'** (12.9.14).

12. אף אם קיימת חולשה מסוימת בעוצמת הראיות בדבר המניע הגזעני, ראוי בעיני לקבל את ההחלטה בדבר האפשרות לשחרר את המשיבים לחלופת מעצר רק לאחר שיתקבל תסקיר של שירות המבחן אשר יעמוד על מידת המסוכנות הנשקפת מן המשיבים ועל האפשרות לאיינה וזאת גם על רקע עברם הפלילי, הכולל הרשעה של כל אחד מהם בעבירת התפרעות, כאשר למשיב 2 גם הרשעה בניסיון תקיפת שוטרים, בגינה ריצה מאסר בפועל.

סוף דבר

13. שירות המבחן יגיש עד ליום 17.3.21 תסקיר מעצר ביחס לכל אחד מהמשיבים.

14. נקבע לדיון לאחר תסקיר ליום 17.3.21 בשעה 13:00. הדיון יתקיים בהיוועדות חזותית.

15. המזכירות תזמן לדיון מתורגמן לשפה הערבית.

המזכירות תשלח את ההחלטה לב"כ הצדדים, לשירות המבחן ולשב"ס.

ניתנה היום, י"א אדר תשפ"א, 23 פברואר 2021, בהעדר הצדדים.

אביגדור דורות, שופט